

Dr hab. Beata Baran-Wesołowska

Uniwersytet Jagielloński
 ORCID: 0000-0001-6298-228X
 e-mail: beata.baran@uj.edu.pl

Wznowienie postępowania w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli akademickich

Renewal of disciplinary proceedings against academic teachers

Streszczenie

Instytucja wznowienia postępowania jest nadzwyczajnym środkiem weryfikacji rozstrzygnięć zapadłych w postępowaniu dyscyplinarnym nauczycieli akademickich. Jej istota polega na ponownym rozpoznaniu i rozstrzygnięciu zakończonej i niezaskarżalnej w zwykłym trybie sprawy dyscyplinarnej, jeżeli postępowanie było dotknięte kwalifikowaną wadą prawną. Główną funkcją procedury wznowieniowej jest ochrona praworządności i żywotnych interesów nauczycieli akademickich i/lub ich rodzin.

Słowa kluczowe

wznowienie postępowania dyscyplinarnego, nauczyciel akademicki, odpowiedzialność dyscyplinarna

JEL: K490

Abstract

The institution of the renewal of the proceedings is an extraordinary means of verifying the decisions made in the disciplinary proceedings of academic teachers. Its essence consists in reconsidering and resolving a closed and non-appealable disciplinary case, if the proceedings were affected by a qualified legal defect. The core function of the resumption procedure is to protect the rule of law and the vital interests of academic teachers and/or their families.

Keywords

renewal of the disciplinary proceedings, academic teacher, disciplinary liability

Uwagi wprowadzające

Instytucja wznowienia postępowania jest nadzwyczajnym środkiem weryfikacji rozstrzygnięć zapadłych w postępowaniu dyscyplinarnym nauczycieli akademickich, którzy *de lege lata* posiadają status pracowników. Jej istota polega na ponownym rozpoznaniu i rozstrzygnięciu zakończonej i niezaskarżalnej w zwykłym trybie sprawy dyscyplinarnej, jeżeli postępowanie było dotknięte kwalifikowaną wadą prawną. Nie stanowi ono „trzeciej” instancji, ale jest ukierunkowane na zaistniałe w sprawie dyscyplinarnej nowe okoliczności. Główną funkcją procedury wznowieniowej jest ochrona praworządności i żywotnych interesów nauczycieli akademickich i/lub ich rodzin. Problematyka wznowienia postępowania nie doczekała się dotychczas bliższej analizy w doktrynie prawa. Uważam zatem za celowe przedstawienie jej funkcji i przesłanek, zarówno w płaszczyźnie proceduralnej, jak i materialnoprawnej. Zagadnienie to

będzie prowadzone w tym opracowaniu w formule holistycznej, bez różnicowania obu tych aspektów.

Zgodnie z art. 296 ustawy z 20 lipca 2018 r. — Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. DzU z 2022 r. poz. 574 ze zm. — dalej jako: pswn.) procedura wznowieniowa może być wszczęta tylko w przypadku prawomocnych orzeczeń dyscyplinarnych (Ura, 2019, s. 535 oraz Wojciechowski, 2019, s. 806–807). Atrybut prawomocności oznacza, że rozstrzygnięcie dyscyplinarne ma moc wiążącą niezbędną do wywołania skutków prawnych w ramach stosunku pracy nauczyciela akademickiego. Na tym tle powstaje problem, czy dopuszczalne jest wniesienie wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego w sytuacji, gdy orzeczenie jest tylko częściowo prawomocne. Oczywiście mam tu na myśli prawomocną część orzeczenia. Kierując się względami aksjologicznymi, zwłaszcza koniecznością ochrony praworządności w środowisku akademickim oraz słusznych

interesów obwinionego nauczyciela akademickiego opowiada się za taką możliwością. Proponowana tutaj opcja interpretacyjna ma swe oparcie w argumentacji *a fortiori* w wersji *a maiori ad minus*.

Charakterystyka instytucji wznowienia postępowania dyscyplinarnego nauczycieli akademickich przez pryzmat zasady trafnej reakcji dyscyplinarnej

Zagadnieniem wymagającym rozważenia na tle art. 296 pswn jest kwestia, jakie konkretnie orzeczenia dyscyplinarne mogą być przedmiotem procedury wznowieniowej. *Ab initio* należy stwierdzić, że wskazana norma tego nie precyzuje. W oparciu zatem o argumentację *lege non distinguente* formułuję pogląd, iż w rachubę wchodzi zarówno orzeczenia zapadłe na korzyść (np. o uniewinnieniu), jak i na niekorzyść (np. o ukaraniu) nauczyciela akademickiego. Stanowisko to ma zakorzenie także w materialnoprawnej zasadzie trafnej reakcji dyscyplinarnej¹, zgodnie z którą każdy nauczyciel akademicki, który jest winny popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, powinien ponieść za to odpowiedzialność dyscyplinarną taką i tylko taką, na jaką wedle norm pswn zasłużył. W klasycznym ujęciu zawiera ona cztery negatywne dyrektywy sformułowane w doktrynie procedury karnej (Cieślak, 1971, s. 221), a mające odpowiednie zastosowanie w akademickiej procedurze dyscyplinarnej, czyli:

- nikt niewinny nie powinien ponieść odpowiedzialności,
- nikt winny nie powinien ująć odpowiedzialności,
- nikt winny nie powinien ponieść odpowiedzialności mniejszej niż na to zasłużył,
- nikt winny nie powinien ponieść odpowiedzialności większej niż na to zasłużył.

Wskazane powyżej dyrektywy — także dla procedury wznowieniowej — mają swe zakorzenie aksjologiczne w arystotelesowskim ujęciu sprawiedliwości wyrównawczej (*iustitia communitativa*), której istota sprowadza się do nagradzania zasług i karania przewinień (Karolak 2005, Stelmach 1995). W przypadku procedur represyjnych, a zatem także dyscyplinarnych, to ten drugi wymiar ma fundamentalne znaczenie, zgodnie z klasyczną regułą *non potest non esse punibile* (przestępstwo nie może uchodzić bezkarnie). W tym kontekście należy mieć na uwadze czasowe ograniczenia procedury wznowieniowej ustanowione w art. 296 ust. 3 pswn. Przepis ten stanowi, że wznowienie postępowania na niekorzyść obwinionego nauczyciela akademickiego nie jest dopuszczalne po jego śmierci albo po upływie 5 lat od popełnienia czynu będącego podstawą orzeczenia, a gdy czyn ten stanowił przestępstwo — po upływie okresu przedawnienia karalności tego przestępstwa lub w przypadku wykonania kary i jej zatarcia.

Na tle regulacji art. 296 pswn rodzi się pytanie: ile razy można wznowiać postępowanie dyscyplinarne. W mojej ocenie na gruncie przedmiotowego przepisu nie jest to limitowane. Tego rodzaju opcja interpretacyjna jest oparta o regułę *quod lege non prohibetur, licitum est*. W praktyce oznacza to, iż może nastąpić to wielokrotnie, zarówno na tej samej, jak i innej podstawie, pod warunkiem zróżnicowania przedmiotowego przesłanki i nieprzekroczenia ustawowych terminów.

Podstawy wznowienia postępowania dyscyplinarnego nauczycieli akademickich

Procedura wznowieniowa nauczycieli akademickich ma charakter ograniczony przedmiotowo wyłącznie do przyczyn określonych w art. 296 ust. 1 pswn. Wyliczenie to ma charakter enumeratywny, zatem nie może być rozszerzająco interpretowane, ani w wymiarze przedmiotowym, ani podmiotowym. Wady prawne mogą odnosić się zarówno do regulacji materialnoprawnych, jak i proceduralnych. Generalizując, każdorazowo konieczna jest kwalifikacja poważnych wad prawnych lub faktycznych, uzasadniająca powtórzenie postępowania ze względu na te uchybienia.

Pierwszą wskazaną w art. 296 ust. 1 pkt 1 pswn podstawą wznowienia akademickiego postępowania dyscyplinarnego jest przesłanka, zgodnie z którą w związku z tym postępowaniem dopuszczono się rażącego naruszenia prawa, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia. Nie ma przy tym znaczenia, w jakiej fazie to nastąpiło, czy przed komisją dyscyplinarną pierwszej, czy też drugiej instancji. Niedopuszczalne jest natomiast wznowienie, jeżeli sprawa była przedmiotem rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w Warszawie — Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (art. 296 ust. 2 pswn). Regulacja ta ma swe uzasadnienie w regule *iura novit curia*.

Podjmując analizę przesłanki wznowienia z art. 296 ust. 1 pkt pswn w pierwszej kolejności należy rozważyć pojęcie rażącego naruszenia prawa. W tym przypadku chodzi o sytuację, gdy w toku procedury dyscyplinarnej doszło do skutku działań organów dyscyplinarnych do naruszenia norm o szczególnie doniosłym charakterze dla konkretnej sprawy. Użycie przez ustawodawcę tak niedokreślonego pojęcia wprowadza w swych konsekwencjach pierwiastek woluntaryzmu do orzecznictwa komisji dyscyplinarnych. Z kolei o wpływie rażącego naruszenia prawa na treść orzeczenia można mówić tylko wówczas, gdy możliwe jest wskazanie, że kwestionowane rozstrzygnięcie byłoby w zasadniczy sposób odmienne od tego, które zostało w sprawie wydane (Ura, 2019, s. 536).

Kierując się tekstualną wykładnią art. 296 ust. 1 pkt 1 pswn należy stwierdzić, że obie wskazane w nim przesłanki muszą zachodzić kumulatywnie. Oznacza to, iż brak podstaw do wznowienia postępowania przez akademickie organy dyscyplinarne w sytuacji, gdy naruszenie prawa nie jest rażące albo jest rażące, ale nie miało wpływu na treść orzeczenia.

Drugą z przewidzianych w art. 296 ust. 1 pkt 2 pswn przesłanek wznowieniowych jest sytuacja, w której po wydaniu orzeczenia ujawniono nowe fakty lub dowody nieznane w chwili jego wydania, wskazujące na to, że obwiniony jest niewinny, ukarano go za popełnienie innego przewinienia dyscyplinarnego lub bezzasadnie umorzono postępowanie dyscyplinarne (Wojciechowski, 2019, s. 807–808). Przepis ten realizuje zasadę trafnej reakcji dyscyplinarnej po prawomocnym zakończeniu akademickiej procedury dyscyplinarnej, w dwóch pierwszych przypadkach, żeby nie ukarać osoby niewinnej, zaś w trzecim, żeby winny przewinienia dyscyplinarnego nie uszedł odpowiedzialności. Ujawnione fakty i dowody powinny nie być znane we wcześniejszej procedurze, tym samym powinny skutkować podważeniem ustaleń w nim dokonanych z tak wysokim prawdopodobieństwem, iż w toku postępowania wznowieniowego zapadnie orzeczenie odmienne od poprzedniego. W szczególności może to dotyczyć tych dowodów, które ukazały się w toku innej procedury (np. karnej) okazały się fałszywe.

Trzecia przesłanka wznowienia postępowania dyscyplinarnego przewidziana w art. 296 ust. 1 pkt 3 pswn dotyczy sytuacji, w której w jego trakcie naruszono przepisy, przez co uniemożliwiono lub w poważnym stopniu utrudniono korzystanie z prawa do obrony, albo orzeczenie wydała komisja w niewłaściwym składzie, albo zasiadała w niej osoba podlegająca wyłączeniu (Ura, 2019, s. 539–540). Przepis ma charakter szczególny w relacji do art. 296 ust. 1 pkt 1 pswn, ponieważ wskazuje on trzy szczególne okoliczności wznowienia akademickiego postępowania dyscyplinarnego. Pierwsza z nich odnosi się do pozbawienia lub w znacznym stopniu ograniczenia prawa do obrony. Dotyczy to zarówno obrony materialnej opartej o akcję obrońcy samego obwinionego, jak i obrony formalnej, przez jego obrońcę. W przypadku obrony materialnej chodzi o pozbawienie lub ograniczenie działań mających na celu przeciwstawienie się zarzutom oskarżenia bądź zmierzających do złagodzenia odpowiedzialności dyscyplinarnej (np. naruszenia uprawnień z § 26 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z 8 czerwca 2022r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia mediacji, postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich, a także sposobu wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia, DzU z 2022 r. poz. 1236, dalej jako rozp. MEiN.). W tym kontekście normatywnym należy podkreślić, iż w żadnym przypadku wykorzystywanie uprawnień składających się na prawo do obrony, ani nawet brak współpracy z organami dyscyplinarnymi nie może być kwalifikowany jako bezprawne utrudnianie postępowania. Skutki w kwestii wznowienia postępowania może powodować także pozbawienie obwinionego obrony formalnej. Szczególnie raziącym jego przejawem jest zaniechanie wyznaczenia obrońcy w trybie art. 293 ust. 4 pswn. Także inne ograniczenia w tej materii (np. niezawiadomienie o rozprawie, albo niedopuszczenie do udziału w czynności) mogą być kwalifikowane jako przesłanka uzasadniająca wszczęcie procedury wznowieniowej.

Również niewłaściwa obsada komisji dyscyplinarnej, zarówno pierwszo-, jak i drugoinstancyjnej jest przesłanką wznowienia postępowania. Dotyczy ona składu orzekającego komisji, który w sposób szczegółowy został określony w art. 291 pswn. W praktyce znaczną doniosłość posiadają odpowiadające wymogom ustawowym stopnie i tytuły naukowe osób zasiadających w komisji. Także uczestnictwo w wydaniu orzeczenia osób, które podlegały wyłączeniu na podstawie art. 40 i 41 k.p.k. w związku z art. 305 pswn może być podstawą wznowienia akademickiej procedury dyscyplinarnej.

Wreszcie podstawą wznowienia postępowania jest uchylenie lub istotna zmiana treści orzeczenia stanowiącego podstawę umorzenia postępowania w trybie art. 294 ust. 4 pswn. Dotyczy to sytuacji, w której konkretna sprawa została umorzona ze względu na fakt, iż orzeczenie kary dyscyplinarnej byłoby oczywiście niecelowe ze względu na rodzaj i wysokość kary lub innego środka prawomocnie orzeczonego w innym postępowaniu, a interes pokrzywdzonego się temu nie sprzeciwia. W praktyce dotyczy to sytuacji wad w określeniu tożsamości czynu, zwłaszcza w zakresie jego miejsca i czasu popełnienia.

Po przedstawieniu podstaw wznowienia akademickiego postępowania dyscyplinarnego w ramach art. 296 ust. 1 pswn, analizy wymaga problem, czy ma ono charakter enumeratywny. Tekstualne brzmienie tej normy przemawia za tego rodzaju interpretacją. Jednakże w oparciu o postanowienia art. 305 pswn reprezentuję stanowisko, iż mają w tej materii odpowiednie zastosowanie przesłanki przewidziane w k.p.k. Tego rodzaju wykładnia ma swe uzasadnienie w regule *ubi eadem ratio, ibi eadem legis dispositi*. Również respektowanie konstytucyjnego standardu praworządności przemawia za proponowaną tutaj opcją interpretacyjną.

Innym zagadnieniem wymagającym rozważenia jest kwestia obligatoryjności bądź fakultatywności decyzji o wznowieniu postępowania przez organ dyscyplinarny. Użycie w art. 296 ust. 1 pswn sformułowania „można wznowić” przemawia za drugą ze wskazanych opcji. Regulacja pozostawia w tej materii relatywnie szeroki zakres swobodnego uznania komisji dyscyplinarnej. Ze swej strony krytycznie odnoszę się do tej regulacji. Uważam, że postępowanie należy zawsze wznowić, jeżeli zachodzą ustawowo określone przesłanki. Za tego rodzaju wykładnią przemawia w państwie prawa zasada legalizmu.

Proceduralne aspekty wznowienia akademickiego postępowania dyscyplinarnego

Z analizowanym powyżej zagadnieniem jest bezpośrednio związany problem, czy wznowienie postępowania następuje z urzędu, czy na wniosek. Literalne brzmienie art. 296 ust. 4 pswn w związku z § 57 ust. 1 rozp. MEiN jednoznacznie wskazuje tylko na tę drugą opcję. *A contrario* uprawnione jest zatem stwierdzenie, że komisja nie może tego uczynić z urzędu. Legitymację w tej materii po-

siadają obwiniony nauczyciel akademicki, jego obrońca, rzecznik dyscyplinarny, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności także członkowie rodziny. Na tym tle rodzi się pytanie, czy wyliczenie to ma charakter enumeratywny. W moim przekonaniu na tak sformułowane pytanie należy udzielić twierdzącej odpowiedzi. Przemawia za tym fakt, że jest to przepis szczególny (odmiennie w tej materii Wojciechowski, 2019, s. 809). Subsidiarne kompetencje w tej materii posiadają członkowie rodziny, czyli małżonek, krewny w linii prostej, brat lub siostra. Wskazani członkowie rodziny nauczyciela akademickiego mogą skutecznie zainicjować tę procedurę tylko pod warunkiem posiadania *gravamen*. Może mieć ona za przedmiot zarówno interesy majątkowe związane z zatrudnieniem w uczelni wyższej, jak i dobra osobiste. W tym drugim przypadku, mam na myśli w szczególności ochronę dobrego imienia zmarłego nauczyciela akademickiego, w którym uszczerbek poczyniło niezasadne bądź nielegalne ukaranie orzeczeniem dyscyplinarnym. Zapatrywanie to ma swe aksjologiczne uzasadnienie w uniwersalnej regule prawnej *actio non datur non damnificato* (nieposzkodowanemu nie przysługuje skarga).

Kontynuując analizy dotyczące wznowienia akademickiego postępowania dyscyplinarnego w sprawach nauczycieli akademickich warto skoncentrować uwagę na zagadnieniach *stricte* proceduralnych. Punktem wyjścia do dalszych rozważań będzie kwestia organu właściwego w sprawie wznowienia. Zgodnie z § 57 rozp. MEiN wniosek wznowieniowy składa się do komisji dyscyplinarnej, która wydała prawomocne orzeczenie w sprawie. Zatem właściwość wznowieniowa ma zastosowanie zarówno do komisji pierwszoinstancyjnych, t.j. uczelnianych, jak i drugoinstancyjnych, t.j. przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego i komisji ministerialnej. Nader istotnym zagadnieniem z punktu widzenia wniesienia wniosku wznowieniowego jest aspekt temporalny. Mechanizmy weryfikacyjne nie są nieograniczone czasowo. Art. 296 ust. 4 pswn statuuje, że wniosek można złożyć w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o przyczynie uzasadniającej wznowienie procedury dyscyplinarnej. W moim przekonaniu termin ten ma charakter materialnoprawny, co w praktyce oznacza, iż po jego upływie nie można już skutecznie złożyć wniosku wznowieniowego. Istotnym zagadnieniem praktycznym jest też kwestia od jakiego dnia należy liczyć ów 30-dniowy termin. Zagadnienie to nie zostało sprecyzowane w art. 296 ust. 4 pswn. Dlatego też kierując się względami celowości proponuję przyjąć, że termin ten rozpoczyna swój bieg tylko wówczas, gdy uprawniony dowiedział się o okolicznościach stanowiących podstawę wznowienia i są one odpowiednio skonkretyzowane przedmiotowo oraz podmiotowo. W sytuacji, gdy wskazane elementy nie zachodzą w jednym czasie, 30-dniowy termin należy liczyć od uzyskania wiarygodnych informacji w obu aspektach.

Wniosek wznowieniowy podlega prejudycjalnej weryfikacji. Zgodnie z § 57 ust. 2 rozp. MEiN jest on rozpoznawany na posiedzeniu niejawnym wyznaczonym przez

przewodniczącemu komisji. W przypadku gdy we wniosku jako podstawa wznowieniowa zostały wskazane okoliczności, o których mowa w art. 296 ust. 1 pkt 2 pswn, skład orzekający przed rozpatrzeniem wniosku powinien polecić ich sprawdzenie innemu rzecznikowi dyscyplinarnemu.

Etap wstępny akademickiej procedury wznowieniowej kończy postanowienie o wznowieniu postępowania albo odmowie jego wznowienia. To ostatnie rozstrzygnięcie zapada zwłaszcza jeżeli wniosek został złożony przez osobę nieuprawnioną albo po terminie. Na postanowienie w tej materii służy zażalenie do komisji przy ministrze, w terminie 14 dni od doręczenia postanowienia (§ 57 ust. 5 rozp. MEiN).

Postanowienie o wznowieniu procedury dyscyplinarnej doręcza się osobom wskazanym w art. 296 ust. 4 pswn. Po wydaniu tego postanowienia, zgodnie z § 58 ust. 1 rozp. MEiN, komisja uczelniana lub przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, uchyla prawomocne orzeczenie i przystępuje do ponownego rozpoznania sprawy, zaś komisja ministerialna uchyla prawomocne orzeczenie i przekazuje sprawę do komisji właściwej do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji.

Obowiązujące regulacje normatywne nie precyzują szczegółowo przebiegu procedury wznowieniowej. *Natura rerum* jest ono zwłaszcza w sferze dowodowej ukierunkowane na zbadanie przyczyny wznowieniowej. Względami celowości przemawiają za tym, że nie może ona wykraczać poza podstawy normatywne wznowienia, ponieważ art. 296 ust. 1 pswn ma charakter normy szczególnej. Co do przebiegu samej procedury, to w mojej ocenie należy stosować *mutatis mutandis* mechanizmy, jak w postępowaniu rozpoznawczym.

Weryfikacja podstaw wznowieniowych kończy się orzeczeniem komisji dyscyplinarnej. Mogą w tej materii zapaść dwa zasadnicze rodzaje orzeczeń: teneacyjne oraz kasatoryjno-reformatoryjne. W przypadku tych pierwszych, ich istotą jest odmowa uchylenia dotychczasowego orzeczenia dyscyplinarnego, a tym samym utrzymania go w mocy. Oznacza to negatywny wynik kontroli podstaw wznowieniowych. Jeśli chodzi o orzeczenia kasatoryjno-reformatoryjne to w ich ramach następuje uchylenie dotychczasowego orzeczenia i wydanie nowego. Wśród nich mogą zaistnieć zwłaszcza orzeczenia uniewinniające nauczyciela akademickiego od niezasadnie nałożonej na niego kary dyscyplinarnej, na przykład z powodu obciążenia go fałszywymi zeznaniami albo ujawnienia na jego korzyść nowych okoliczności wskazujących, że nie popełnił przewinienia dyscyplinarnego. Również pogwałcenie prawa materialnego (np. naruszenie zasady *nulla poena sine lege scripta*) uzasadnia orzeczenie uniewinniające. Możliwe jest też w ramach orzeczeń kasatoryjno-reformatoryjnych rozstrzygnięcie o uchyleniu kary i umorzeniu postępowania albo orzeczeniu innej kary, gdy w konkretnej sprawie w świetle nowych dowodów dotychczas orzeczone kary jest nadmiernie surowa lub też niewspółmiernie łagodna do popełnionego przewinienia. Tego rodzaju wykładnia odpowiada zasadzie trafnej reakcji dyscyplinarnej. Warto

przy tym podkreślić, że zgodnie z § 58 ust. 3 rozp. MEiN nie można wydać orzeczenia na niekorzyść obwinionego, jeżeli wniosek o wznowienie postępowania złożono na jego korzyść. Mamy tutaj do czynienia ze specyficzną kategorią *reformationis in peius*, chroniącą interesy nauczyciela akademickiego.

Analizując problematykę orzeczeń wznowieniowych należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden mechanizm gwarancyjny ustanowiony w pswn. Zgodnie z art. 296 ust. 3 tej ustawy wznowienie postępowania na niekorzyść obwinionego nie jest dopuszczalne po jego śmierci albo po upływie 5 lat od popełnienia czynu będącego podstawą orzeczenia, a gdy czyn ten stanowił przestępstwo — po upływie okresu przedawnienia karalności tego przestępstwa lub w przypadku wykonania kary i jej zatarcia.

Z punktu widzenia praktycznego istotnym zagadnieniem jest też problem dopuszczalności wydania orzeczenia teneacyjno-reformatoryjnego. Jego istota polega na częściowym utrzymaniu prawomocnego orzeczenia, a częściowo jego zmianie. Pswn nie reguluje tej kwestii. W oparciu o argumentację *a fortiori* w wersji *a maiori ad minus* wyrażam przekonanie, iż *de lege lata* jest dopusz-

czalne, skoro można uchylić całe orzeczenie, to tym bardziej można uchylić i zmienić jego część. Stanowisko to ma też swoje uzasadnienie w dyrektywie trafnej reakcji dyscyplinarnej, a w szerszym kontekście aksjologicznym — w zasadzie sprawiedliwości proceduralnej.

Podsumowanie

Reasumując rozważania na temat procedury wznowienia postępowania w akademickim postępowaniu dyscyplinarnym, jako zasadne jawi się stwierdzenie, że stanowi ona ważną instytucję kontroli orzecznictwa dyscyplinarnego pod kątem zasadności i legalności. Pozwala ona na realizację zasady trafnej reakcji dyscyplinarnej nawet w sytuacji prawomocności rozstrzygnięcia. W swej istocie realizuje szeroko rozumianą uniwersalną dyrektywę sprawiedliwości. Nie stanowi ona trzeciej instancji, ale jest ukierunkowana na weryfikację nowych zaistniałych w sprawie nowych rozmaitej natury okoliczności. Pozwala ona na respektowanie nie tylko interesów uczelni wyższej, ale również na ochronę żywotnych interesów nauczycieli akademickich i/ lub ich rodzin.

Przypisy/Notes

¹ Zasada trafnej reakcji dyscyplinarnej nie została wprost przewidziana w pswn, powstaje zatem problem, czy można stosować w tej materii art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k. Analizując tę kwestię należy wziąć pod uwagę fakt, że art. 305 pswn w zakresie nim nie uregulowanym odsyła w formule odpowiedniości do przepisów k.p.k. Nie limituje ani przedmiotowo ani podmiotowo zakresu ich stosowania. Ze względu na fakt, że zasada trafnej reakcji karnej ma centralne znaczenie dla procedury karnej, uzasadnione jest nie tylko normatywnie, ale i aksjologicznie zastosowanie jej do procedury dyscyplinarnej, która ma, podobnie jak procedura karna, charakter represyjny. Oznacza to uzasadnienie zaimplementowania tej zasady także do postępowania w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli akademickich.

Bibliografia/References

- Cieślak, M. (1971). *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*. Warszawa.
- Karolak, S. (2000). *Sprawiedliwość. Sens prawa*. Kraków.
- Stelmach, J. (1995). *Współczesna filozofia interpretacji prawniczej*. Kraków.
- Wojciechowski, P. (2019). Komentarz do art. 296. W: *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*. J. Woźnicki (Red. n.). Warszawa 2019.
- Ura, E. (2019). Komentarz do art. 296. W: *Akademickie prawo zatrudnienia. Komentarz*. K. W. Baran (Red. n.). Warszawa.

Dr hab. Beata Baran-Wesołowska, profesor nadzwyczajny Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu, pracownik naukowo-dydaktyczny Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, praktykujący radca prawny.

Dr hab. Beata Baran-Wesołowska, Associate professor at the Humanitas University in Sosnowiec, academic researcher at the Faculty of Law and Administration of the Jagiellonian University, and a practicing attorney-at-law.